

دستورالعمل مربوط به شرایط آمادگی بیمار قبل از نمونه گیری در پذیرش

۱- پرسنل پذیرش قبل از پذیرش و نمونه گیر قبل از نمونه گیری از بیماران سوالاتی درباره این شرایط می پرسند و بعد اقدام به پذیرش و نمونه گیری می نمایند

۲- اگر بیمار شرایط لازم را نداشت پرسنل پذیرش و نمونه گیری بیمار را راهنمایی می کنند.

آزمایش قند خون ناشتا (FBS) Fasting blood sugar

- حداقل ۸ ساعت ناشتایی رعایت شود

- ترجیحاً تا قبل از ساعت ۹ صبح برای نمونه گیری به آزمایشگاه مراجعه فرمایید.

آزمایش قند خون ۲ ساعت بعد از صبحانه (hpp۲)

- با شروع میل نمودن صبحانه معمول هر روز ، زمان را یادداشت کنید.

- مدت زمان صرف صبحانه بیش از ۲۰ دقیقه نباشد

- بعد از صرف غذا از خوردن آب نبات ، آدامس ، شیرینی و قهوه جدا خودداری شود.

- نمونه گیری راس ۲ ساعت بعد از شروع صبحانه انجام می شود. از اینرو حتماً قبل از موعد مقرر در آزمایشگاه حضور داشته باشید.

- آزمایش حتماً قبل از ساعت ۹ صبح شروع شود و از انجام آزمایش در ساعات دیرتر خودداری شود

- نوشیدن آب در نتیجه اشکالی ایجاد نمی کند.

- ترجیحاً آزمایش های قند خون ناشتا و ۲ ساعت بعد از صبحانه را در یک روز انجام دهید.

تست تحمل گلوکز (GTT) (Glucose Tolerance Test)

- از ۳ روز قبل از آزمایش رژیم غذایی معمول رعایت شود.

- ۱۲ ساعت ناشتایی رعایت شود.

- آزمایش حتماً قبل از ساعت ۹ صبح شروع شود و از انجام آزمایش در ساعات دیرتر خودداری شود.

- ابتدا در آزمایشگاه یک نمونه قند خون ناشتا از شما گرفته می شود . سپس یک محلول قندی به شما داده می شود. بعد از نوشیدن مایع قندی بنا به درخواست پزشک معالج شما در فواصل زمانی نیم ، یک ، یک و نیم ، دو و حتی سه ساعت بعد از مصرف محلول قندی ، از شما خون گیری می شود.
- ارجح است هیچ ماده ای برای بهتر شدن طعم محلول قندی به آن اضافه نشود ، در صورت ضرورت فقط می توان مقدار کمی آب لیمو اضافه کرد.
- در زمان مقرر برای انجام خون گیری ها حتماً در آزمایشگاه حضور داشته باشید.
- در فواصل خون گیری ها از خوردن آب نبات ، آدامس ، شیرینی و انجام فعالیت های بدنی جدا خودداری شود.
- نوشیدن آب در فواصل خون گیری بلا مانع است.
- در صورت درخواست آزمایشات دیگر ، نمونه گیری همراه با نمونه قند خون ناشتا انجام می شود.
- آزمایشات چربی های خون $LDL, HDL, VLDL, Apo A, Apo B, Cholesterol, Triglyceride, Lp(a)$
- ۱۴- ۱۲ ساعت ناشتایی رعایت شود.

درمورد اندازه گیری تری گلیسرید و کلسترول

- از دو هفته پیش از آزمایش ، رژیم غذایی ثابتی رعایت شود.
- سه روز پیش از آزمایش ، از مصرف الکل خودداری شود
- در مورد تری گلیسرید حداقل ۲۴ ساعت پیش از آزمایش از انجام ورزش های سنگین خودداری شود.
- در مورد کلسترول بهتر است پیش از آزمایش ، به مدت سه هفته ، وزن بدن ثابت باشد.

آزمایشات انعقادی (PT, PTT)

- اگر این آزمایشات برای کنترل دوز دارو استفاده می شوند، نمونه گیری باید نیم ساعت قبل از دریافت دوز وارفارین (برای تست PT) و هپارین (برای تست PTT) انجام شود.
- ترجیحاً برای انجام این تست همیشه به یک آزمایشگاه مراجعه شود.

هورمون های تیروئیدی

- خون گیری باید قبل از مصرف دوز داروی روزانه انجام شود.

- در صورت تغییر دوز داروی مصرفی ، حداقل دو هفته پس از مصرف دوز جدید برای انجام آزمایش هورمون های تیروئیدی اقدام شود.

آنتی ژن اختصاصی پروستات (PSA)

- این آزمایش برای تشخیص زود هنگام بزرگی یا سرطان پروستات درخواست می شود و انجام آن از اواسط چهل سالگی به طور منظم و حداقل سالی یکبار توصیه می شود.
- یک هفته پیش از مراجعه به آزمایشگاه نباید معاینه پروستات و بیوپسی پروستات صورت گرفته باشد.
- یک هفته پیش از انجام آزمایش نباید معاینه مقعد انجام شده باشد.
- رادیو تراپی و مصرف داروهایی نظیر تستوسترون می تواند موجب افزایش مقادیر PSA گردد لذا در این موارد آزمایشگاه یا پزشک معالج را مطلع کنید.
- چهل و هشت ساعت پیش از انجام آزمایش نباید انزال یا مقاربت صورت گیرد.
- چهل و هشت ساعت پیش از انجام آزمایش نباید دوچرخه سواری کرد.

هورمون های زنانه

- در مورد بررسی هورمون های زنانه نظیر استروژن ، پروژسترون ، FSH و LH توجه به دستور پزشک مبنی بر انجام آزمایش در روزهای خاصی از ایام عادت ماهیانه ضروری است.

پرولاکتین

نمونه گیری باید حداقل دو ساعت پس از بیدار شدن از یک خواب آرام و کافی باشد.

- استرس باعث نتایج بالای کاذب در آزمایش خواهد شد.

- در صورت استفاده از داروی خاص آزمایشگاه را مطلع سازید.

کورتیزول و ACTH

بیشترین ترشح این هورمون ها صبح و بهترین ساعت نمونه گیری ۸ صبح است . در صورت درخواست

این آزمایش ها ساعت ۷:۳۰ صبح در آزمایشگاه حضور داشته باشید.

توجه: درمرواری کمی امکان دارد در محل خون گیری کبودی ایجاد گردد. به منظور کاهش احتمال آن توصیه می شود بلافاصله پس از خون گیری ، محل خون گیری را بمدت چند دقیقه با انگشت سبابه دست مقابل فشار دهید.

تست مانتو(PPD)

یک تزریق جزئی داخل جلدی است که واکنش در مقابل آن نشانه تماس با میکروب سل است و نیاز به تفسیر بالینی دارد

- ۲۴ تا ۷۲ ساعت بعد از تزریق نباید موضع را خارانده و از تماس آن با آب خودداری شود
- دقت شود زمان خوانش تست که ۲۴ تا ۷۲ ساعت بعد از تلقیح است با روزهای تعطیل تلاقی نکند
- حتما خود فرد آزمایش دهنده باید برای خواندن نتیجه به آزمایشگاه مراجعه نماید تا قرمزی و سفتی محل تزریق بررسی و ثبت گردد.

اوره تنفسی (UBT)

- این آزمایش برای بررسی عفونت فعال هلیکوباکتر پیلوری در معده استفاده می شود
- ۶ ساعت ناشتایی رعایت شود
 - از مصرف آنتی بیوتیک و بیسموت ، در طی ۴ هفته پیش از آزمایش خودداری شود.
 - از مصرف انواع آنتی اسید، سایمتیدین و رانیتیدین ، به مدت یک هفته پیش از آزمایش خودداری شود.

کشت حلق

این آزمایش باید توسط پرسنل آزمایشگاه انجام شود و مستلزم همکاری لازم با ایشان می باشد تا نمونه از کف حلق گرفته شود و ابزار مربوطه به زبان کوچک، لوزه ها و محوطه دهان برخورد نکند. ابتدا زبان فرد با استفاده از چوب مخصوص (آبس لانگ) ثابت نگهداشته می شود، سپس با استفاده از سوپ مرتوب نمونه گیری انجام می گردد.

نحوه جمع آوری سوپ خلط

- راه های عملی برای نمونه گیری بهتر ، استنشاق روی بخار آب و یا قرقره با آب نمک رقیق هستند
- نمونه خلط باید صبح و قبل از صرف صبحانه گرفته شود.
 - لازم است قبل از گرفتن نمونه خلط، محوطه دهان چندین بار با آب معمولی شسته شود.
 - بیمار باید خلط را با یک سرفه عمیق خارج نماید و تا حد امکان از آلوده شدن با آب دهان ممانعت بعمل آید. سعی شود نمونه آب دهان نباشد شایان ذکر اینکه آب دهان شفاف و آبکی است ولی خلط چسبندگی دارد.

- نمونه در داخل یک ظرف استریل جمع آوری شود و سریعاً به آزمایشگاه رسانده شود.

- در صورتی که بیمار قادر به گرفتن نمونه خلط نباشد، از داروهای آنتروسل و رقیق کننده ترشحات جهت کمک به سرفه و خروج ترشحات تنفسی بر طبق دستور پزشک استفاده شود.

کشت ادرار (culture urine)

- بهترین نمونه اولین ادرار صبحگاهی است که حداقل ۸ ساعت در مثانه باقی مانده و تغلیظ شده باشد در غیر این صورت ، می توان از نمونه های ادرار تصادفی، استفاده نمود.

- بیمار نباید در ۷۲ ساعت گذشته آنتی بیوتیک مصرف کرده باشد. (مگر با تجویز پزشک معالج)

نحوه جمع آوری نمونه جهت کشت ادرار

موضع را با پنبه آغشته به محلول شامپو رقیق شستشو داده و خوب آبکشی نمایید. در پوش ظرف استریل مخصوص جمع آوری ادرار را باز کنید و مراقب باشید تا لبه و سطح داخلی ظرف با انگشتان و بدن شما تماس پیدا نکند. قسمت اول ادرار را دور بریزید و بدون توقف جریان ادرار ، قسمت میانی آن را داخل ظرف استریل مخصوص جمع آوری کنید. سعی شود حداقل به میزان نصف ظرف، ادرار جمع آوری شود و در پوش ظرف را روی آن قرار دهید و کاملاً سفت کنید.

نحوه جمع آوری نمونه در افرادی که سوند اداری دارند

در مواردی که از سوند های ادراری طولانی مدت استفاده می شود ، لازم است ابتدا سند را قبل از محل اتصال به لوله کیسه ادراری با یک پنس مسدود نمایید. حدود نیم تا یک ساعت بعد لوله کیسه ادرار را جدا و محل اتصال را با الکل تمیز کنید و پس از خروج مقداری ادرار ، باقی نمونه را در ظرف استریل مخصوص جمع آوری نمایید.

- نمونه ادرار نباید از کیسه سوند ادراری برداشته شود

نحوه جمع آوری نمونه جهت کشت ادرار در نوزادان

در نوزادان و کودکان زیر دو سال باید از کیسه های استریل شده مخصوص جمع آوری ادرار (urine bag) که متناسب با جنس کودک (دخترانه یا پسرانه) است، استفاده شود. این کیسه نباید بیش از ۴۵ دقیقه به مجرای ادرار متصل باشد و بعد از جمع آوری حدود ۱۰-۱۵ میل لیتر ادرار ، کیسه با دقت از محل اتصال جدا شود و داخل ظرف استریل کشت ادرار قرار گیرد.

جمع آوری نمونه ادرار ۲۴ ساعته

- این نمونه باید دقیقا طی ۲۴ ساعت در گالن مخصوصی جمع گردد که از طرف آزمایشگاه در اختیار فرد قرار می گیرد. راس ساعت مشخص (مثلا ساعت ۸ صبح) ادار دفع شده و دور ریخته شود و بعد از آن طی ۲۴ ساعت (یعنی تا ۸ صبح روز بعد) تمام دفعات ادار دفع شده در گالن مخصوص آزمایشگاه جمع آوری گردد (بدین معنی که آخرین نمونه ادار ساعت ۸ صبح روز بعد نیز جمع آوری شود).
- در تمام مدت ۲۴ ساعت ، گالن باید در محل خنک و به دور از نور مستقیم قرار گیرد.
 - درحین و قبل از جمع آوری ادار از ورزش و مصرف مایعات زیاد خودداری شود.
 - در صورت ابتلا به عفونت اداری ، بیماری حاد یا در شرایط پس از جراحی که امکان دارد در نتایج آزمایش تداخل ایجاد کنند، موارد را حتما به پزشک معالج و مسئول آزمایشگاه اطلاع دهید.
 - امکان دارد گالن هایی که جهت جمع آوری ادار ۲۴ ساعته از طرف آزمایشگاه در اختیار شما قرار می گیرد حاوی مواد نگهدارنده مایع یا جامد باشند، نباید تحت هیچ شرایطی این مواد را خالی کرد و از بو کردن یا تماس آن ها با دست جدا خودداری شود.
 - ارجح است نمونه ادار مستقیما بداخل گالن ریخته نشود و از ظرف های کوچکتر تمیز برای این کار استفاده شود.
 - بعد از آوردن گالن ادار ۲۴ ساعته زمان آماده شدن جواب آزمایش را از متصدی پذیرش بپرسید.

جمع آوری نمونه مدفوع

- یک هفته قبل از انجام آزمایش از مصرف روغن کرچک ، روغن های معدنی ، بیسموت ، شربت های حاوی منیزیم ، ترکیبات ضد اسهال ، تنقیه با باریم و آنتی بیوتیک ها و همچنین مواد مورد استفاده در رادیو گرافی خودداری شود.
- ارجح است این آزمایش در سه نوبت انجام شود.
- نمونه مدفوع باید مستقیما در ظرفی که از طرف آزمایشگاه در اختیار شخص قرار می گیرد ، جمع آوری شود درغیر این صورت در ظرف تمیز خشکی جمع آوری شده و با ظرف یکبار مصرف به ظرف اصلی منتقل گردد.
- سطح خارجی و برچسب ظرف نمونه باید فاقد آلودگی باشد.
- نمونه مدفوع نباید با ادار یا آب آلوده شود. آلودگی با ادار ممکن است برخی از انگل های فعال را از بین ببرد.

- بخصوص در موارد مشکوک به اسهال خونی باید نمونه جمع آوری شده بلافاصله به آزمایشگاه تحویل داده شود.

- در طی یک روز بیشتر از یک نمونه مدفوع جمع آوری نشود.

- بعد از آوردن آخرین ظرف زمان آماده شدن جواب آزمایش را از متصدی پذیرش بپرسید.

خون مخفی در مدفوع

گاهی اوقات خون ریزی های مختصری در دستگاه گوارش وجود دارند که قابل رویت نیستند و باید با

روش های آزمایشگاهی تشخیص داده شوند

-بهتر است این آزمایش در ۳ نوبت انجام شود.

-سه روز قبل و در زمان جمع آوری نمونه مدفوع از خوردن موارد زیر خودداری شود:

جگر ، گوشت قرمز، خوردن بیش از حد گوشت سفید ، سبزیجات خام ، شلغم ، ترب ، تربچه ، قارچ ، کلم بروکلی، گل کلم، مرکبات ، موز ، انگور ، طالبی ، گرمک و خربزه و مشروبات الکلی .

- چند روز قبل و در روز انجام آزمایش از مصرف داروهایی مثل ایبوپروفن ، ناپروکسن ، آسپرین ۳۲۵ میلی گرم در روز خودداری شود.

- ۴- ۳ روز قبل از انجام آزمایش بهتر است ویتامین C ، قرص های آهن و داروهای نقرس استفاده نشود.

- اگر فرد سابقه خون ریزی لته دارد ۴۸ ساعت قبل از آزمایش از مسواک زدن خودداری نماید.

- در صورت خون ریزی قابل ملاحظه از مقعد (هموروئید) به آزمایشگاه اطلاع داده شود.

- در صورت قاعدگی (عادت ماهیانه) به آزمایشگاه اطلاع داده شود.

آزمایش آنالیز اسپرم (sperm Analysis)

این آزمایش برای شمارش اسپرم و بررسی مورفولوژی آندرواست می شود و مشخصات فیزیکی مایع

منی (semen) مانند حجم ، رنگ ، قوام ، PH و مشخصات مورفولوژیک و توانایی حرکتی اسپرم مورد

بررسی قرار می گیرد.

- ۴- ۳ روز قبل از نمونه گیری نباید انزال یا مقاربت رخ داده باشد.

- وجود تب در خلال ۳ روز پیش از انجام آزمایش ، نتیجه را تحت تاثیر قرار می دهد.

- ظرف مخصوص پلاستیکی دهانه گشاد تمیز فاقد محلول شیمیایی از آزمایشگاه دریافت شود . قبل از ریختن نمونه به داخل ظرف بهتر است با در دست گرفتن ظرف دمای آن به نزدیک درجه حرارت بدن برسد.

- جمع آوری نمونه از طریق تحریک مصنوعی ارجح است و نمونه در ۱۰-۱۵ دقیقه پس از جمع آوری با حفظ دمای ۳۵-۳۷ درجه سانتی گراد به آزمایشگاه رسانده شود. برای این منظور بهترین کار چسباندن ظرف نمونه به بدن است.

دستورالعمل نمونه گیری اسکاچ تست

- ۱- یک عدد لام شیشه ای از آزمایشگاه دریافت کنید.
- ۲- برای انجام نمونه گیری صبح زود قبل از آنکه بیمار از رختخواب بلند شود و دفع مدفوع نماید یک قطعه (۵ سانتی متر) چسب نواری شفاف را از طرف چسبدار آن محکم به ناحیه اطراف مقعد چسبانده و فشار دهید که در صورت وجود انگل یا تخم آن به سطح چسب دار نوار بچسبد.
- ۳- بعد از حدود ۱۰ دقیقه چسب را بلند کرده و آنرا از طرف چسب دار روی لام شیشه ای بچسبانید.
- ۴- در اولین فرصت ترجیحا بین ساعات ۸ تا ۱۴ به آزمایشگاه ارسال نمائید. جهت اطلاعات بیشتر با شماره تلفن های آزمایشگاه تماس حاصل بفرمائید.

جمع آوری نمونه ادرار برای آزمایش سیتولوژی

- ۱- دومین ادرار صبحگاهی بهترین نمونه جهت جمع آوری است.
- ۲- برای نمونه گیری سه نوبته در سه روز متوالی اقدام شود زیرا بیشترین امکان تشخیص را دارد.
- ۳- قبل از نمونه گیری مصرف مایعات به میزان کافی توصیه شده است (تا ۳ ساعت قبل از نمونه گیری ۶ لیوان آب بنوشید).